

LEGIONÆR.

25/7-1941.

Denne dag reiste jeg hjemmefra for å melde meg til Den norske Legion på Bjølsen Skole i Oslo.

Rolf Collier Mathens dagbok.

30/7

reiste vi karene i 4. kompani til Gulskogen ved drammen. Jeg ble overført til 1.kp.

31/7

reiste "Viken Bataljon" av Den norske Legion til Tyskland med troppetransportskip.

3/8

ankom vi til Hamburg hvor vi ble mottatt av byens autoriteter og musikkorps. Fortsatte straks til Fallingbostel hvor øvelsesplassen ligger: "Truppenübungslager Bergen".

Her ble vi utdannet til soldater, og hadde mange strie tårner, men også mange hyggelige stunder. - Gleden var stor da vi etter 5 1/2 måneders hard trening forlot stedet. Mange nye karer kom, og de kan prise seg lykkelige med at de slapp med ca. 1 ukes opphold i leiren. - Jule- og nyttårshelgen ble tilbragt i leiren. D.v.s. noen av oss ble invitert til private familier. Slik tilbragte jeg noen dager hos en familie i Celle. Desverre mistet jeg notatet med navn og adresse, så jeg fikk ikke takket behørig for de meget hyggelige dagene jeg slik fikk oppleve i det mest ellegante hjemmet jeg hittil har vært i. Jeg er oppriktig skamfull over det.

Har glemt å nevne at vi jeg, som en av de få som har sertifikat, drev kjøreskole sammen med tyskere. Bataljonen skulle jo ha sine egne kjøretøyer, og de skulle hentes i Paris. Slik fikk vi en fin tur. Bilene, en del Matford bulldoger og Pigout lastebiler, ble i Paris lastet opp med brennevin, som ble losset i Berlin,- før vi kjørte tilbake til Fallingbostel. Fikk i det hele tre dager i Paris. Gikk til fots helt opp i toppen av Eiffeltårnet.

16/1-1942.

Det hadde gått rykter lenge om at vi skulle forlate Fallingbostel. Omsider fikk vi klar beskjed, og gleden var stor da vi med full oppakning marsjerte ca. 10 km. til Dorfmark. Det var kalt, ca. 15 minusgrader. Etter en ventetid på et par timer ble vi ført inn i kuvogner, hvor vi skulle tilbringe nesten 2 døgn. Det var ovner men ingen brendsel. Vi frøs som pakkern før vi på en jernbanestasjon fikk organisert noe kull.

18/1.

Vi ankom Stettin hvor vi skal tilbringe tiden til vi blir satt inn på fronten. - Ryktene sier at vi skal til Murmansk, men ingen vet noe bestemt. Rykter om ett eller annet har alltid svirret siden vi kom til Tyskland, men ingen tar dem høytidelige lengere. Vi får se hvordan det går.

19/1.

Ryktene sier at Quisling snart skal komme for å ta de nye karene i ed.

28/1.

Det ble desverre i Quisling som tok de nye i ed, men statsråd Riisnes.

1/2.

Gratulerer med dagen! Det er jubel i leiren idag. Det er lenge siden humøret har stått så høyt.

10/2.

Vi går nå og venter på snart å reise herifra. Det snakk om at reisen skal gå over Norge (Trondhjem), men hvem vet. Jeg har nå i snart 14 dager fungert som Waffenwart og har hatt gode dager.

11/2.

Vi har kamerataften i "Konsert-Haus" for annen gang. Gutta var kommet sent hjem fra manøver og hadde ikke engang vunnet å spise aftens (det var til og med varm aftens), da det ble kommandert "klar til avmarsj" til kamerataften i Stettin. Gutta var i svært dårlig humør og hadde slett ingen lyst til å gå på kamerataften. - Ut på kvelden ble det opplyst at programmet vilde bli dradd ut, da det ventet en overaskelse. Ingen festet seg noe ved dette, da vi mente å vite at overaskelsene i Legionen aldri har vært av de helt store. Men det ble noe kanner da kaptein Berg kom opp på podiet og bekjentgjorde at Quisling vilde innfinne seg innen 20 minutter. - Jubel! Stor jubel!

Føreren kom i følge med majoren. - Han snakket til oss i en faderlig formanende tone, og det kan ikke underslås at det var mange blanke øyne da han snakker om hjemlandet. - Vi synger NS-marssjert og "Ja, vi elsker". - Vi får perm til kl. 2200. Stemningen på topppunktet for denne aften.

12/2.

Idag inspiserer Føreren m/ følge en bataljonsmanøvre og visst fornøyd med den han ser, - og vi med. - Han reiste kl. 14.00 og hele batajonen stod oppstilt for inspeksjon ved jernbanestasjonen. - To merkesdager i Den norske Legions historie er gått.

17/2.

Idag er min siste dag i 1.kp. Hele 2. tr. overføres til et nytt 3.kp. Kl. 15.00 stod vi oppstilt uten for 1.kp.'s kasserne og tok farvell med ltn. Lindvik, som ønsket oss lykke til det nye kompaniet. - Vi er ikke særlig lykkelige i det nye kompaniet. Ville rykter! - Vi reiser imorgen til Finnland i fly!?! - Kl. 22.00: - Det er intet rykte! - Vi reiser til Finland pr. fly imorgen formiddag! - En del nye karer som kom til Legionen fra Holmestrand for et par dager siden blir liggende igjen. - Det arbeides på spreng over alt. - Jeg blir imorgen høyst sansynlig overført til "Kraftfahr-Staffel", men står i dette øyeblikk fremdeles som MG-skutter. Vi har nå hentet igjen våpnene som vi formiddag hadde overlevert til 1.kp.

Vi har fått et par drammer i anledningen, og humøret er over alt det beste.

18/2.

Kl. 00.15. Vi venter på nærmere ordre på hva vi skal foreta oss. Det meget å gjøre. Vi har ennå ikke den personlige pakning. - Nå legger jeg meg litt for å hvile. Det blir sikkert et anstrengende døgn. Det synd at jeg reiser før jeg har fått anledning til å

besøke noen bekjente her i Stettin. - Gratulerer med dagen, Leiv!

20/2.

Om natten til den 18. fikk jeg ordre om å stille i Kraftfahrstaffelet kl. 05.30 om morgnen. Det ble en travel natt uten søvn. Vi satte straks igang med å transportere kompaniene med full feltmessig utrustning til flyplassen. - Det pågikk hele dagen, men alle kom ikke med flyene,- og et kompani ble om aftenen transportert tilbake til leiren (Kückenmühle). Igår drog de siste mannskaper, men det står ennå masse effekter igjen på flyplassen. Flyene kommer og går stadig. Det er 105 fly i det hele - JU 52. Idag driver vi og forbereder den lange turen vi har forran oss. Vi skal nemlig kjøre bil helt frem til fronten. Vi har fått utlevert førsteklases pelsutstyr. Det eneste jeg frykter litt for er bena. Ellers er alt i orden, men det er fryktelig kalt, -20 grader nesten. Vi venter nu bare på at vi skal starte, men det kan kanskje ennu ta et par dager.

24/2.

Fikk for et par dager siden anledning til å besøke Schade's, men bare fruen hjemme. Hyggelig dame. - Imorgen tidlig kl. 07.00 starter vi altså. Ventetiden har vært lang, men antar at vi med tiden skal sette pris på de rolige dagene vi har hatt her i Stettin før vi omsider kom oss avgårde.

26/2.

De andre bilene drog igår morges i 8-tiden, da vognen ikke var i orden. Kom avgårde i 11-tiden. Kjørte først feil. - I Roman i Øst-Pommern tok vi om noen skadete biler, overnattet her. Vi sov utmerket. Vi driver nå og reparerer, og forhåpentlig drar vi snart. Klokken er nå 09.00.

1/3.

Idg sitter vi i Elbing i Polen. Vi drog ikke fra Roman den 26. før i 13-tiden, og etter en rast i Körlin, hvor vi spiste middag på en Røde-kors-stasjon,- og fortsatte reisen til Köslin, hvor vi overnattet. Den 27. drev vi og reparerte biler. 2 stk. måtte byttes ut, og vi fikk en engelsk (Morris) og en svær tschechisk (Skoda) istedet. Det ble ikke at vi kom oss videre før igår tidlig (28.) kl. 06.00, og vi kom hit til Elbing uten særlige forhindringer.

Da vi igår ettermiddag passerte grensen til Polen, var det ikke annen forskjell å legge merke til, enn at bebyggelsen var langt tettere og veiene mere krokete.- Befolkningen snakker tysk, og alle gateskilt er tyske,- kort sagt, alt er tysk, så det kan neppe være tvil om at dette i realiteten må ha vært tysk område og ikke Polsk. Da vi gjorde opphold i Gottenhafen, ble vi av befolkningen traktet med cigaretter og kaffe. Dette er det første sted vi kan se spor etter krig i og med at et par hus bar merker etter maskingeværlid.

Klokken er nu 10.00 og vi ser over vognene, og venter på benzin. Dagens mål er Königsberg.- Vet ikke når vi starter. - Har inntil nå fra Stetting tilbakelagt 478 km.

2/3.

Ja, nå sitter jeg i Königsberg. Startet igår fra Elbing i middagstiden, og var her i 5-6-tiden. Sitter på et lite konditori og venter på U.stuf. Köhrner. Jeg traff idag innkvarteringsstedet en svensk finnlandsfrivillig som vilde melde seg til Waffen-SS. - Königsberg minner om en småby med de lave husene og trange gatene. Trafikken er

voldsom. - Imorgen drar vi vel videre, tenker jeg.

6/3.

Onsdag den 4. reiste vi fra Königsberg. Den nest siste kvelden kom jeg og et par til i prat med fire tyske jenter. De imponerte oss med sin kunnskap om norsk musikk og litteratur - i så stor grad at jeg var nesten flau. Vi møttes også den siste kvelden og hadde en hyggelig aften.

I Königsberg var også en masse frivillige spanjoler. Noen finner var også å se. En svenske traff vi også. Han hadde tidligere vært med i Spania og i den finske vinterkrigen. Nå hadde han igjen meldt seg til Finnland og var på vei til Waffen-SS.

Onsdag de 4. kl. 17.00 passerte vi den Øst-Prøysisk/Litauiske grense.

Det var et trist syn som umiddelbart møtte oss. - Ikke ett hus var helt, - ikke ett hus gikk den an å bo i. Men allikevel var det en masse folk å se. Gudene må vite hvor de bodde. Lengere inne i landet var det bedre, men over alt var det stygge spor etter kamp. Biler, traktorer og tanks lå strødd omkring, men veien var allerede i meget god stand, - så det gikk fort undav til vi om aftenen kom til Schaulen, hvor vi overnattet. Fy, - for et nattlogi! - I et falleferdig hus med bare noe kutterspon strødd på gulvet måtte vi ta tiltakke med. Heller ingen anledning til vask. Varme? - En stakkarslig liten bunkerovn som ikke maktet å få temperaturen opp på 0 grader. Ute var det 25-26 grader. Neste morgen, igår, drog vi videre med kurs for Riga.

Den forskjellen vi merket da vi passerte grensen til Lettland - var kolossal. I Litauen virket alt skittent og rotet, mens i Lettland virket alt rent og ordentlig. - Sent på ettermiddagen kom vi da frem til Riga. - Spiste på Rote Kreutz og ble innkvartert på en skole. - Idag driver vi litt "indretjeneste". - I dette øyeblikk (kl. 14.00) kom to karer som kom frem til byen kl. 5 inatt. De hadde ikke funnet oss og hadde overnattet på Stadtkommandantur. De kunne fortelle at temperataturen inatt hadde vært under -30. Den ene har forfrosset tre fingre. De har kjørt motorsykkel.

Håper på å kunne få se litt på byen imorgen. Den ser interessant ut. - Vi hørte igår rykter om at Legionen er omringet oppe ved Leningrad. Håper at disse ryktenne er like tomme som rykter pleier å være.

7/3.

Fikser litt på bilene og får sett oss omkring i byen. - Kom i prat med en jøde jente som hadde rengjøringsarbeide på skolen hvor vi er innkvartert. - Reiser vidre inatt, og får ikke lov til å kjøre med lys på bilene. D.v.s. vi må ha blindinghetter på bilene. Gruer for kulden. Har funnet ut at det vil være bedre å kjør uten sko på bena. Tuller dem inn i tøyfiller. Et lyst hode har funnet på å feste kokekarene inntil manifolden på bilen. Slik slipper vi at maten speiker. - Det ser ut til å bli kallere og kallere jo lengere nordover vi kommer. Inatt var det langt over 30 grader, sies det.

8/3.

Hele bilkolonnen er nå samlet efter å ha fått gjort div. reparasjoner. Sitter og venter på ordre. Klokken er 02.00.

10/3.

Idag tilbakelegger vi siste etappe frem til fronten. Iforgårs var vi innkvartert i Dorpat. Igår kom vi til Narva, hvor vi nå sitter i vognene og venter på marsjordre. Det er meninge forsøke å kjøre helt frem. Det fortelles at to sårete legionærer skal ligge på lazarett her, og at tre mann fra l. kp. skal være falt. - Det er stygge spor å se efter

tidligere kamper. - Idag har vi gjort oss kampklare og fordelt maskingeværene - ett på forreste vogn - ett midt i kolonnen - og to på bakerste vogn. - Faren for å kunne komme i kamp er tydeligvis tilstede. Det stadig like kalt, kanskje heller kaldere. - Det var vellykket å ta av skoene. - Det sner og vi frykter det å kjøre i mørket. Det er ille nok fra før i det dårlige lyset.

11/3.

Idag har vi sovet lenge og godt - selv om vi lå på et hårt tregulv med et ullteppe under og en frakk over. Vi fikk fyr på en merkelig russisk ovn og vi frøs ikke. -

Bilene er idag overlevert divisjonen, så nå vet vi ikke hvordan det blir med oss. Vi skal vel tilbake til kompaniene. Ryktene sier at det er Vaaler, Heimli og Holm som er falt. Alle er fra 1. kp.

12/3.

Idag ligger vi fremdeles på samme plassen. Stedet heter Krasnoje Selo og ligger ca. 10 km. fra selve byen Leningrad. - Vi vet fremdeles ikke hvordan det blir med oss, men skal vel tilbake til kompaniene. - Vi har det fint her, - kan ligge og dra oss så meget vi vil. - trodde vi - inntil vi ble utsatt plutselig ble utsatt for artilleribeskytning. Det falt 8-10 granater omkring oss. Ingen skader, - bare et hus som fikk litt skade i det ene hjørne.

Det er tydelig smått med mat til sivilbefolkningen. De henger omkrig oss og ber om brød. De fikk en del også, men det kom ordre om å la det være. De får utlevert ukentlige rasjoner fra annet hold. Vi må spare på vår egen mat. - Men de tilbyr sine tjenester: sager ved, passer ovnen, vasker kokekar og soper gulvet, - og for dette gir vi dem noe brød allikevel.

Igår lærte jeg mine første russiske ord: Njeponjemajo (vet ikke), drava (ved) pietsj (ovn), da (ja) njet (nei). Tydeligvis et vanskelig språk, da lydsammensetningene er så fremmed for oss.

En 17-årig jente kom og klippet håret. Hun fikk straks meget å gjøre, og ble betalt med brød.

13/3.

Venter fremdeles på ordre om hvor det skal bli av oss. - Imens lærer jeg mere russisk: Nagan (pistol), Stol (stol), Stål (bord), Klieba (brød), Vindofka (gevær), Nåtsjek (kniv), Sepagè (sko), Gåtjegåk (spann), Schapga (lue),

Det er ellers en forferdelig kulde. Det ble påstått, at det ikke var ned imot 40 grader inatt. - Er glad vi kan være iro her. Lurer på hvordan de andre har det ute i stillingene. - Vi hører stadig fjerne lyder av MG og bombekastere.

Har tilbrakt tiden med å forsøke å få start på motorsyklene. Heller ikke de liker kulden etter ikke å ha vært i bruk på lang tid.

14/3.

Det er nå blitt avgjort at jeg og noen til skal ligge her og danne Nachschubkolonne - og tildeles divisjonen. Antar at jeg blir tildelt en PKW Gelendewagen, da jeg for det meste har kjørt en slik, og har vist meg som en ganske god "Fahrer". En skuffelse ikke å treffe igjen karene i kompaniet.

Vi har ennå ikke fått anledning til å vaske oss brukbart siden vi kom hit. Det blir med en liten skvett tint sne i kokekarlokket, slik at en i alle fall får barbert seg. - Vi får idag ingen middag, da det ikke har lyktes feldkjøkkenet å skaffe nok vann.

20/3.

Det begynner å bli litt "varmere" i været. Termometeret har begynt å krype oppover mot -30.

For et par dager siden transporterte vi en bataljon WH østover til Ilmensjøen. Disse karene hadde dårligere vinterutstyr enn oss. På veien like før Rionowo (endemålet) så vi fire døde sivilister liggende i vegkanten. På tilbaketuren var det blitt to til. Det er tydelig hvilken skjebne som vil ramme en del sivilister ifall det ikke blir varmere i været.

Vi hører nesten hver dag om legionærer som faller. Det er egentlig en flau følelse å oppholde seg så langt bak linjene som vi gjør, mens de tydeligvis har det litt anderledes der fremme. Den artilleribeskytningen vi utsettes for er likesom ikke noe å bry seg om i forhold. - Idag er jeg "Beifahrer. Det tiltaler meg lite, men det er egentlig min egen skyld, da jeg en dag sa at dette måtte være fint å være Beifahrer.

Tiden går merkelig fort. Det er et enestående kameratskap, så selv om forholdene ikke er de beste, så trives man på et vis allivevel.

24/3.

For tre dager siden kjørte vi russiske flyktninger fra Konstantinovka, som stadig ligger under artillerild. Du store tid for elendighet. Gamle mennesker og barn. En del klarte ikke å gå med egen hjelp. - Har nå fått tildelt min egen vogn igjen - Matford, god å kjøre.

Det går rykter om vi at skal forflyttes til Krim og derfra til Karpatene. Et annet rykte sier at vi skal være hjemme til 17. mai. - Begriper ikke hvem som morer seg med å produsere all verdens rykter som stadig går

26/3.

Er nettop kommet tilbake fra en motorsykkeltur til Krasnowardeisk sammen med Uscha. Derekowsky. Været slo seg plutselig for et par dager siden. Du store min for noen veier! De følt i vann og søle. Jeg satt i sidevognen og tenkte på at det skal være noe som heter "gytjebad". På hjemveien frøs det på med det resultat at maskinen frøs til. De siste 3-4 kilometrene måtte vi dra.

Ikveld får hver mann kjøpt en liten frask cognac og 75 cigaretter. Ser frem til en liten fest. Nu blir det rikelig med cigaretter, for for noen dager siden så "organiserte" Guldbrandsen og jeg et par miller.

29/3.

Iformiddag har jeg tint opp en motorsykkel og renset den for is og vann. Rart vær. Det ser jo ut til at det fremdeles er like kalt om natten, selv om det tiner om dagen. Dette er jo værre enn da vi hadde den værste kulden. - Snakket idag med en som lå i stillingene. Gravene renner fulle av vann om dagen - og bunnfryser om natten. Dette med bunnfrysing er kanskje litt overdrevet, - men allikevel.

Ikveld ble vi purret og i vil fart losset fire jernbanevogner med ammunisjon. Jerbanestasjonen blir nemlig jevnlig beskyttet med ARI (artilleri). Ikke lenge efter kom det et par "kufferter" (større granater). - Har vakt 22-24.

1/4.

Iforgårs hadde jeg en ganske spennende motorsykkeltur. Jeg ble kommandert til å kjøre for noen WH-tyskere. Skulle kjøre forran og vise veg for en lastebil frem til de forreste linjene. Jeg hadde en Feldweibel med på sykkelen og i bilen var tre mann. Da vi nærmet oss gravene gikk bilen utenfor vegen og ble stående. Vi befant oss nå ca. 100 m. fra grava midt på en åpen slette med "Feindeinsicht" uten dekning. Vi ble ganske for innsiktet av russiske bombekastere. Vi på hodet i snøen. Nærmeste nedslag ca. 10 m. undav. Den var opphold en stund, så en ny serie. Deretter alle mann opp på motorsykkelen og vi kjører avgårde. - Etter mørkets frembrudd drog vi frem med hester, losset og bragte bilen flott.

Idag driver yi og narrer 1. april og får nok rykter til å klare oss i lang tid.

5/4.

Påskedag. - Ligger på tredje dagen i Krasnowardeisk og samler hestekjøretøyer. Våren nærmer seg, og da må sledene byttes ut med vogner. - Vi har det ganske fint her, selv om vi mister "Sonder"-forpleiningen som tilkommer oss i påsken. Veiene begynner å bli dritt, selv om det fremdeles er merkelig kalt om natten.

Den 2. april var jeg i hardt vær. Først kjørte jeg en skriver helt frem i dagslys, og da var det ingen ting å merke, men ut på kvelden kjørte jeg en løytnant samme vegen, - og da var det lystig. Lysraketter og lyssporkuler svirret over alt, og på tilbaketuren hadde russerne i tillegg begynt å beskytte vegen med pakk. Ventet til det ble et opphold og ga på. Det er jo noe ulogisk i dette at en føler seg tryggere på sykkelen i dagslys fordi at en da ikke kan se lyssporkulene og heller ikke glimtene av granatnedslagene. Det motsatte er jo tilfelle, - at om natten så går det an å ta litt mere hensyn til beskytningen - når det hele, sånn sett, er mere synlig. Å høre noe, er jo umulig under alle omstendigheter - på motorsykkelen. Men det er jo dette med lyset. Om dagen ser man jo bedre å kunne kjøre, men på den annen side, så er det jo ofte lyst nok om natten også på grunn av lysrakettene. Og er det mye skyting, så er det jo vanligvis også mere lysraketter. - Å kjøre med lys på sykkelen er forbudt.

Det er nå søndag ettermiddag, og vi har fri. Godt å kunne slappe av litt og gjøre som en vil. Her i byen er det ikke stort å uroe seg for. - Nydelig påskevær, godt og varmt i solveggen. Kjenner at solen har tatt litt i ansiktet på meg. - Lengter litt til en hjemlig påske.

8/4.

Idag kjører jeg ikke. Festeskruene i bakhjulet gikk av, og jeg får ikke tak i nye. Veiene er fryktelige, så jeg er glad til. Forferdelig søle i solvarmen, og fremdeles merkelig kalt om natten. Det sies at det var -20 inatt.

13/4.

For et par dager siden ble jeg kommandert som melder til en estnisk batajon. Er innkvartert i bunker sammen med en løytnant og har hans ordonans til å oppvarte meg. God seng har jeg også. - Turen frem til estnerne var hardbar. Vegkryss lå under ild fra Kronstadt og jeg måtte passere. Kjørte i et granatkrater og hadde problemer med å få opp sykkelen og komme meg videre.

Huff! - Igår aften kjørte jeg majoren m/ adjutant. Sent på natten skulle jeg hente dem på "Fabrik" i linjene. De var temmelig fulle. Majoren satt bak og falt av på de humpete veiene. Samlet ham opp og plasserte ham i sidevognen og adjutanten bak. - Idag kom den tyske Berateren, en Hauptmann fra WH og ba meg finne på en undskyldning for ikke å kjøre når majoren er full, og like dan når det er mørkt. Det siste for min egen

sikkerhet, sa han. Knakende sympatisk kar. Det er forresten estlenderne også. - De er dårlige i tysk, men mange snakker svensk. Det blir en del tolking.

18/4.

Ligger fremdeles i den Estniske Bataljon. - Kjørte igår majoren m/ adj. til Puskin. Forferdelige veier. Fikk rosende omtale for mesterlig kjøring. - Fikk mulighet til å se meg om på slottet. Byen oppkalt etter dikteren av samme navn.

Igår fikk jeg høre at min gode kamerat Georg Erikson er falt. Typisk for ham, - han hadde frivillig tatt MG-vakten for en annen, da kom det en kule. Han var Trondhjemmer og eneste sønn av en gammel enke.

Jeg ~~orker ikke~~ skrive mere idag, da det har vært fryktelig mye kjøring, og jeg er helt ferdig i händledene. - Jeg må bare nevne at STG'n Mathiesen også falt samme natt som Georg. Også han en av de jeg aller helst husker med glede. - Likeså kapt. Berg.

26/4.

Nå er jeg forsatt til Regimentet, og kjører for kapt. Finson. Det Legionens 14. kp., PAK (panserabwehrkanonen), som sorterer direkte under Regimentet.

Det viser seg at det er en annen Mathiesen som er falt. - Det er nå falt flere kjente, bl.a. Per Wang og min tidligere lagfører Carl Gilde. - I det siste har russerne satt inn med tungt artilleri, - 4 granater ikke lengere enn 10 m. fra huset vi ligger i, dehermeste 4-5 m. - Natten efter forsøkte russerne et gjennombrudd - akkompagnert av artilleri. Styrken var en bataljon, men Legionen holdt stand. Vi merker at tyskerne efter dette ser på oss med større respekt. Den natten falt 6 av våre - 15 såret. - I det hele er nå 38 mann falt - 102 såret. - På vei fra linjene (Uritzsk) falt en granat like til siden for meg, men merkelig nok ingen skade, bare ett blaff av lufttrykket. - Enda rarere, - for noen dager siden falt en granat et par meter halvt høyere for meg - det var en blindgjenger.

Ellers går alle og håper på avløsning snart etter 2 mndr. i forreste linje. Vi begynner å bli lei av Russland. Lengter hjem til Jøssingene. - Vi har hatt det fineste vårvær en tid, men idag snør det. Det blir nok sørpe i gravene hos gutta igjen nå.

28/4.

Igår badet jeg for første gang siden vi var i Stettin. Finsk badstu. - Jeg kjører fremdeles for Finson. Rolige dager, men igår hadde Finson fest, fyllefest av de skjeldne. Om natten måtte jeg kjøre Gysler og Waffewarten hjem til Handtuchsdorf. I aften skal jeg kjøre Finson til Bataljonsgefechstand. Det blir vel kalas hos Gottenborg, da. Det blir vel sent for meg da. Tror Finson er litt for glad i det sterke.

29/4.

Henkjet ikke kapteinen for kl. 05.00 imorges. Sørpe full. - Idag må resten av sivilbefolkningen dra herifra. Det er forresten ikke mange sjelene igjen. Virker som om det kanskje foregår en forberedelse til en offensiv.

2/5.

Tidlig på morgenen 1. mai fikk vi et kraftig artilleribombardement. Vi lå og hørte granatene suse over hodet i 2 timer. Da gikk vi ned i en bunker og satt det i 1 1/2 time.

Om kvelden var russerne dyktig fulle. Det var radiomusikk og jenter i gravene. Det var også propaganda taler - beregnet på oss. Vi ble invitert over. Fulle russere ravet oppe på gravkanten. Det er vel ingen som vil tro på det når jeg sier at vi ikke skjøt på dem. Men det er meget som kan skje under slike forhold. Et lag i 2. kompani har etablert kontakt med russere. De har laget skyteskiver som de holder over gravkanten, og så anviser de verdier til hverandre. - Om ettermiddagen kjørte jeg kpt. til Batl. Gefechstand. Hadde Gottenborg med tilbake. Veien lå under artilleriild. Kjørte som en djevel. Måtte tilbake og hente Mortensen. Dette er unødvendig farlig kjøring. Det har ikke med krig, men med fyll å gjøre. - Ellers var 1. mai en forholdsvis rolig dag.

Har vært hos legen og fått bandagert noen veggslusbit, som blitt til iltre sår. - I øyeblikket drønner artilleriet ganske sterkt. MG-ilden er også ganske jevn. - Legionen har nå i det hele 42 falne.

Siste rykte: Legionen blir ikke trukket tilbake før vi tilsammen har tjenestegjort i 2 år. - Går tilkøys. Håper å kunne sove iro.

3/5.

Under tur idag hadde jeg "Panne" (motorstopp). Kapteinen måtte gå hjem. Jeg ventet i 2 timer på landeveien i "Feindeinsicht" før jeg fikk rensset forgasser og kom med avgårde.

I ettermiddag kjørte jeg Kapteinen til begravelse. En liten høytidsstund. Gravene til Per Wang og Georg Ericson var pene. Gravplassen er i Krasnoje Selo.

4/5.

Igår aften var det fest i Regimentstaben. En del normenn på frivakt var invitert. Drikkekallas på The og snaps. Det var granatnedslag like ved siden av huset, men ingen lot seg merke med noe. - Idag blir en rolig dag - jeg har ikke benzin. Det ennu tidlig morgen. Får antakelig ikke benzin før ut på ettermiddagen.

8/5.

Det har vært mye kjøring, og inatt må jeg ut igjen. Det mye nattkjøring, og mye av det vil jeg kalle tullkjøring. Nattkjøring er noe svineri. Tror Finson kjeder seg. Det må jo også være litt kjedelig å være kompanisjef i et PAK-kompani, og så har han ikke noe annet å gjøre enn å reke rundt på besøk i andre kompanier.

Imorgen reiser majoren til Norge for å skaffe nye mannskaper. - Det nå 47 falne og ca. 150 falne og syke på annen måte. Ifall majoren får tak i 200 mann, så er det ensbetydende med at 200 mann må falle, eller såres før vi blir satt ut av kampene, da vi med den styrken vi har idag - fremdeles er kamdyktige.

14/5.

Den 11 fikk vi beskjed om at Føreren skulle komme. Men nu er det kommet kontraordre. Det ble først sagt at besøket vilde bli 24 timer forsinket. Den 12. kom han heller ikke. Men en del av programmet ble allikevel avviklet. Bl.a. ble majoren tildelt jernkorset av 1. kl. Flere fikk 2. kl. bl.a. Bjørn Østring.

Igår kom Føreren endelig, ~~men~~ han kom ikke frem til Btl. G. St. Den eneste som fikk snakke med ham var Østring. Det virket som om majoren var redd for å la noen snakke med ham. Men mange fikk snakke med Riisnes, som også var med. - Majoren reiste med Føreren hjem til Norge igjen. - Gutta virker trette og ønsker avløsning. Jeg lurar på om vi reiser hjem før denne dagboken er utskrevet.

Idag har russerne bombardert Rollbahn ganske sterkt, men jeg har ikke hat noe kjøring idag. Kpt. er syk - fyllesyk.

16/5.

Iforgårs var vi vitne til en luftkamp. Fire ruski bombefly ble nedskutt. Tre av jagere og ett av FLAK (Fligerabwehrkanonen). To av flyverne kom seg ut i fallskjerm. En ble tatt til fange Den andre ble skutt mens han var i luften. Han satte seg til motværge med maskinpistol mens han ennå hang i skjermen.

19/5.

Den 17. mai var Gottenborg på besøk hos Finson. De to samt kp.stabens underbefal var så på felgen, at neppe var kampdyktige igår heller. Disse to besøker hverandre annenhver dag. Hvor de har brennevinet fra? Det går nok ut over mannskapsrasjonene. Antar at Gottenborg har det like kjedelig som btl.-adjutant, som Finson har det i 14. kp. De er vel fortiden litt overflødige begge to. I Btl.-staben har vi jo O.stuf. Radbruch som tysk berater, og gjør tjeneste som stedfortredende btl.-jonssjef, og da kan jeg ikke forstå hvor nødvendig Gottenborg skulle være. Radbruch er meget populær blant oss. Idag falt nok en av gutta.

21/5.

Vi skal flyttes til nytt avsnitt. Ordren går i dette øyeblikk ut til kompaniene. Kl. 18.00. En av våre karer løp over til russerne igår, så nå vet russerne om vår fulle styrke, eller rettere sagt vår fulle svakhet. Gravene er etterhvert blitt temmelig tynt bemannet. Hadde russerne hat rede på det, så hadde de kunnet gått igjennom for lenge siden.

23/5.

Den 21. i kvellingen kjørte jeg Finson utover til Gottenborg i Btl.-Gefechstand. Der ventet jeg til kl. 02.00. De satt og drakk mot til seg for å gå ut i gravene. Jeg ble med. De syntes vel de måtte ha vært der før Legionen forlot disse stillingene. De tok med seg 1-én- fl. brenne vin og noen cigaretter for å skjenke gutta. Vi kom tilbake kl 05.00 og de fortsatte å drikke til kl. 06.30, da kjørte jeg hjem med en meget full kompanisjef.

Inatt får guttene avløsning i gravene og transporteres til Krasnoje Selo, hvor de skal ligge i tre dager, og så ut i nye stillinger. - Idag har jeg sovet til kl 09.00 og er blitt sån noen lunde utsovet.

Kapteinen blir verre og verre. Han er som en sur unge. Han drikker om natta, sover om dagen - og er sur det øyeblikket før han drar ut til Gottenborg og begynner å drikke igjen.

27/5.

Imorgen er det altså mammas gebursdag. Det er allerede to år siden jeg sist var hjemme på dagen hennes.

Guttene er nå satt inn i nye stillinger litt lengere øst. Var igår oppe i den nye Btl.Gef.s.. Da karene lå i Krasjoe Selo traff jeg alle karene fra mitt eget kompani. Det var et hyggelig møte, men jeg savnet jo en del av dem.

Iforgårs innredet Finn Hodt og jeg et nytt rom for oss. Vi organiserte litt møbler fra tomme istykkerskutte hus og innredet en prensentabel 2-manns hybel. Han og jeg har kampert sammen siden jeg kom til 14.kp. Han er sykkelmelder. - For øyeblikket blir det bombardert ganske frisk like ved her. Får håpe at vi får beholde den nye hybelen en stund til.

Kjørte idag til Kowanowo og traff Østring og Borchgrevink på veien. Snudde og kjørte disse til Puskin, hvorefter jeg kjørte hjem igjen.

2/6.

Henter nå daglig fin-fin nysilmelk i Kowrowa, ca. 1 mils veg herfra. - Egg får vi også av og til.

Kapteinen er det mest lunete menneske jeg noen gang har vært ute for. Hadde det ikke vært fordi at jeg har Hodt å dele problemene med, så hadde jeg gjort noe for å bli forflyttet. Finson har nu også fått jernkorset 2.kl. Men hvorfor??? Men det jo slik dette systemet, at når noen i kompaniet utmerker seg. Så faller æren også på sjefen. Men i et PAK-komp~~ani~~, så er jo troppene avkommendert til andre kompanier, og har egentlig ikke stort med sitt eget kompani å gjøre annet enn administrativt. Jeg tenker ofte på min gamle kamerat Otto. Jeg har ikke hørt fra ham på noen måneder. Jeg frykter det værste, at han er blitt som alle andre jøssinger.

5/6.

Majoren reiste for to dager siden for å Treffe Himmler. Ryktene svirrer om hva som skal bli vår skjebne.

Hadde for 3 dager siden motorstopp, og kapteinen beskylte meg for sabotasje. Han er helt gæren. Skal bli morro å treffe ham sivil.

7/6.

5/7 hadde vi alarm, og en reserve-Stoss ble gjort klar, men uværet gikk over. Har problemer med kp.-staben her. Drikkingen smitter jo over til underbefalet også. Det later til å ha blitt sport i å forsøke å stjele motorsykkelen. Men jeg har nå skaffet en kraftig kjetting og en solid lås. Det er jo faen at en skal ha den slags problemer. (Her er under avskrivningen sløffet en del navn og beskrivelser av denne noe spesielle kompanistaben, og tror også at ytterligere skrivelser om dette vil bli sløffet. Her ligger litt av årsaken til at jeg vil brenne dagbøkene.)

Det sies at Majoren imorgen skal komme tilbake efter Besprechung med Himmler. - Inatt er også høyeste alarberedskap og panseralarm.

9/6.

Også inatt var det alarmberedskap. "Stoss"-reserve ble sendt ut. - Idag ble også sluppet noen flybomber, men uten mål og mening - langt ute på noen åpne sletter.

Majoren er ennå ikke kommet tilbake.

11/6.

Det meget som kan skje! Finson er batajonssjef!!! Majoren er reist til Norge. Gottenborg reiser også til Norge. Radbruch er ny adjutant. Han er den mest populære offiseren vi p.t. har i Legionen. I praksis vil det jo si at det er han som er bataljonssjef. Berg, Lindvik og Seen er jo ikke her lengere. Så nå er det vel Finson eldste offiser, og ikke å komme forbi. Det er med blannete følelser vi vurderer den nye batajonssjef. På Radbruchs tidligere plass kommer Ziegler (også tysker). *Prima kar. B.G.*

Ellers tiltar aktiviteten fra russernes side - både i luften og med artilleriet.

Sidevognen på sykkelen min ligger p.t. oppe i Tross-dorf. Bakringen eksploderte inatt. Så måtte jeg ta ringen av sidevognen for å komme videre. Trenger en generaloverhaling på sykkelen, men får aldri tid til det.

Stoss-reserver blir nå utsatt hver natt. Alltid alarmberedskap.

Ikveld eksploderte nok et dekk på sykkelen. Havner antakelig tilbake til Kraftfahrstaffelet. Men jeg sier intet om det til de andre her, da disse kan legge hindringer i veien. Nå har jeg endelig muligheten til å komme bort herifra.

13/6.

Er tilbake til Kraftfahrstaffelet. Men årsaken ble anderledes en jeg hadde planlagt. Hadde lappet hjulet på et vis. Men på en tur mot Krasnoje Selo, fikk jeg en springjennom forhjulet og jeg i bakken. Hadde det enda vært i bakken, men det var en meget primitiv brolegning. Venstre foten ble fastlåst under den liggende sylindren, og vi skrenset avgårde. Sylindertoppen ble slått istykker. - Er sykemelt, og er glad for å ha kommet bort ^{fra} rottereiret. Men beklager å skille lag med en kamerat som Finn Hodt. Han var en grepa kar.

16/6.

Går fremdeles sykmeldt. Ingen nye rykter om hjemreise. - Hørte idag at russerne skal ha benyttett gassgranater ved Schlüsselburg. - Fra nå av er det påbudt alltid å bære med seg gassmasker.

18/6.

Går fremdeles sykmeldt. Igår lå jeg hele formiddagen i solen og hadde det riktig fint. Igår kveld tok jeg en biltur til kompanistaben i 14. kp. for å hente mine igjenlagte effekter. De vilde ha meg tilbake. - Idag regner det.

27/6.

Igår kom hundre nye mann til legionen. Bl.a. Trygve Aspen etter sin erholung. - Dårlege nyheter hjemmefra. Legionærer som er kommet såret hjem fra fronten blir satt til eksersis sammen med rekrutter i Holmestrand, og de som ønsker å bli dimitert etter uttjent kontraktstid - får ikke dimisjon (Heimlie og Bjørnevold). Etter disse nyhetene ligger humøret meget lavt. - Nu begynner jeg å frykte for at vi blir her nok en vinter. Går fremdeles sykmeldt. Det begynner å bli langtekkelig.

Hørte for noen dager siden om Otto. Det var en voldsom skuffelse, at han på grunn av politikk skulle bryte vårt vennskap. Jeg kan egentlig ikke tro det. - Alle disse skuffelsene gjør at man får ennå mere lyst til å reise hjem.

28/6.

Søndag med strålende vær. Har hat/en fin dag med gramofonmmusikk og solbading. Hilste idag på H. stuf. Hartmann. Han kjente meg igjen fra Fallingbostel, da jeg en gang hentet ham på stasjonen. - De 100 nye legionærer skal bli liggende en tid her i Duderhof for å drive vidreutdannelse. Da blir Aspen min nabo.

29/6.

Idag forlater Uscha. Deregowsky og Uscha. Broch oss som foresatte i Kraftfahrstaffelet. Vi blir fortsatt under regimentet og får en ny sjef. - Idag kom også de 100 nye hit til Duderhof West. De driver i øyeblikket på og innreder seg i noen brakker her like ved siden av. - Jeg er fremdeles sykmeldt.

3/7.

Går med et lite håp om å få komme hjem på sykepermisjon. Jeg har en kraftig seneskjedefetende i hånden. Skal til legen i eftermiddag.

5/7.

Igår kveld arrangerte rekruttene kamerataften. Vi var inviterte. Det var ubegrenset med øl, så stemningen ble jo ganske høy. De norske Røde Kors- søstrene oppe på Hauptverbandplatz var også med. Hyggelig å snakke med norske jenter igjen. - Igår fikk Odd Haug permisjon. Kanskje blir det snart en mulighet også for oss andre i K.fahrst. også.

7/7.

Fikk idag ikke mindre enn 12 brev hjemmefra. Deriblandt ett fra Otto og hans Bjørg. Den nye ordningen med K.fahrst. liker vi godt.

11/7.

Kl. 18.00.- Fikk nettop budskapet at den første av oss i K.fahrst. er falt. Stangebraaten var avkommendert til estlenderne og falt for Ari. Han lå og solte seg da han fikk sin splint.

12/7.

Idag er årsdagen for at de første legionærene kom til Bjølsen skole Oslo. - Idag er et fotoapparat forsvunnet. Det har vært husundersøkelse, men det ble heldigvis ikke funnet blant noen av våre. Kameradendiepstahl straffes meget strengt.

13/7.

Idag fulgte vi Knut Stangebraaten til graven. Samtidig ble også Jæger fra 14.kp. begravet.

Idag meldte jeg meg dienstfähig, men kjører fremdeles ikke.

20/7.

Idag er full alarmberedskap. Russerne har skutt som gale. Rene orkesteret av hvinende raketter. - Igår spilte jeg sjakk med Hauptm. Unger, vår nye sjef i k.fahrst. Det gjelder sjakkmeesterskapt i Nachschubkolonne 1, som vårt K.fahrst. nå er en del av. Etter 2 timers spill trodde jeg at jeg skulle vinne, men så - . Dermed er jeg ferdig med tuningen.

For noen dager siden ble Westby knepet i å stjele en K.rad (motersykel). Hvordan det vil gå med ham er ikke godt å vite. Noen mener 5 års tukthus. Finson og Lundemo er blandet inn.

Dagen har bragt mange begivenheter. Bl. annet har russerne fått igjen for den siste tidens intense bombardement. 10-12 fly har i hele dag gått frem og tilbake og bombet hos russerne, som hadde brutt igjennom ved Uritz, men er nå stanset. - Jeg sitter nå på vakt. Det er høyeste alarmberedskap.

21/7.

Det kjøres nå til stadighet opp store mengder av mannskaper og våpen. Det har i det siste døgnet vært en hard påkjenning for sjåførene. Jeg har derfor påtatt meg å kjøre for en kar. Sitter nå bare og venter på Fahrbefehl. Kl. er 22.15. - Russerne er rykket frem på jorden mellom Starra Panowa og Konstantenowka. Panserjegerne våre, altså en del av 14. kp. har mistet sine kanoner på dette avsnittet. De hadde skutt løpene varme, og så kunne de russiske panser kjøre dem flate. Det var estlenderne som hadde

sluppet russerne igjennom. - Har ikke hørt noe om Legionens avsnitt, så da er vel alt bra får en håpe. Men det er tynt mellom mannskapene og langt mellom postene der. Det påståes 10 m. mellom hver posten under alarm. - Imorgen skal motangrepet fra vår side skje. *K.L. Fly. Og mer 13.8.*

Forøvrig sier siste rykte at Kampfgruppe Jeckelen skal oppløses, og at vi skal tilbake til Fallingbostel innen 15/8. Men det er altså bare rykter.

I øyeblikket kjører et langt tog forbi. Det er utrolig hvor frekke tyskerne er. Jernebanetrafikken har vært stor en tid, og endestasjonen er jo bare et par kilometer fra der hvor russerne nå ligger. En "Ratas" (russisk lite fly) summer også langt der oppe.

22/7.

Idag har jeg overtatt lastevognen for en syk kamerat, en Renault. - Skal kjøre amunisjon frem ved Konstantenowka.

Turen inatt var vellykket. det var som en ukervy på kino. Langsveiene i grøftene lå overalt soldater og ventet på transport. Biler av alle typer humpet avgårde og motosykkellordonansene for sokk bikjer frem og tilbake. I mørket så det meget dramatisk ut der granatnedslagene blafret som kornmo, eller nedslagene var så nære at det et øyeblikk var lyst som dagen.

23/7.

Idag kjøres fremdeles mannskaper. Kjørte idag Matford for Khile. Han har kjørt det sist døgnet uten søvn. Det en voldsom travelhet ved ansnittet nå. - Russerne er trengt et stykke tilbake, men det står tunge kamper igjen før de er tilbake i de gamle stillingene.

26/7.

Idag er det ett år siden jeg møtte på Bjølsen skole. - Russerne er nå tilbake i de gamle stillinger ved Uritzsk. - Idag har vi hatt mange nedslag her hos oss. Det rart hvor godt man slipper undav.

29/7.

Fikk idag pakke hjemmefra. - Inatt nærgående granater. Blendigslemmene ble slengt inn. Men merkelig nok, en sover jo nesten like godt.

2/8.

Idag stor flytrafikk. Et tysk fly tapt. Vi venter snart angrep.

3/8.

Fikk idag utdelt båndene til Ost-medaljen. Medaljene kommer senere. - Har kjørt lastebil idag.

9/8.

Det er ikke stort å skrive om. Det er jo det samme hver dag. Kjøring og skyting. Den eneste nyhet er at en kar igår hadde fått tak i en eske skosværite, så idag har vi pusset sko. Man må jo se ordentlig ut på fronten.

12/8.

Driver idag med div. reparasjoner. Skal imorgen kjøre ammunisjon. Veggen på et nabohus ble trykket inn inatt uten at noen av de sovende ble skadet.

K.staffelet skulle idag overtas av Wedder, men nu er det usikkert igjen.

15/8.

Bilene er nå direkte underlagt majoren d.v.s. Köhrner, som nå er nestkommenderende. Det heter seg at bilene ikke skal kjøre lengere og at bare 12 mann skal bli igjen her. Det sies jo så meget. Jeg synes det høres umulig ut. Jeg for min del ønsker ikke noen forandring foreløpig, - verken foten eller hånden er som den burde være, men i denne tjenesten kan jeg da gjøre full nytte for meg.

21/8.

Er nå kommandert som majorens sjåfør, og kjører nå en flott plommefarget BMW. Forstår egentlig ikke hvorfor dette kjøretøyet er kommet hit ut i felten. Jeg anser det for lite egnet. Men for meg er det jo fint. Mye kjøring kan det heller ikke bli. Jeg må se det som en gest at det ble meg som fikk oppgaven. - Ligger nå ved Btl.Gefechstand i bunker. - Det sies at russerne forbereder nytt angrep.

25/8.

Har nå hatt alarm tre netter på rad. - Det sies at Krasnoje Selo skal evakueres. 3. kp. ligger nå her. Hyggelig å treffe alle kjente fra min tropp. - Senere ikveld skulle de ut på "Stoss". De begynner å virke litt apatiske.

26/8.

Stoss- troppen igår gjorde det bra. To hardt, to lettere såret.

28/8.

Idag reiser en dimitert til Norge. Lykkelig sjel. - Hyggelig å ha 3. kp. her. - Igår var sersj. Rye her med hårdnakkete påstander om at vi er hjemme innen 25 sept. - og at stormen på Leningrad er nær forestående.

30/8.

Rykter har lenge sagt at vi skal til Minsk. De som skulle avløse oss er imidlertid dratt dit. Så vi blir vel fortsatt liggende her.

2/9.

Igår tok Halse og jeg en tur bakover og besøkte en finnefamilie. Hadde et ganske hyggelig - de snakket litt svensk. -

Idag har russerne bombardert noe ganske forferdelig. Ingen skadet - bortset på noen småhus. - Ja nå ligger vi i innsats på den 7. måneden.

8/9.

Ja, nå kan jeg skrive så meget jeg vil i dagboken. Idag har jeg nemlig fått pakke med to nye dagbøker i.

I dette øyeblikk kjørte en 21,5 cm. forbi (kanon). - Det mange tegn på at det kanskje er meningen å gå løs på Leningrad. Vi har jo lenge nok gått og sett på byen som er umulig å komme inn i.

3. kp. er nå atter i linjene, og har avløst 2. kp., som nå ligger her ved oss..

Det er en og annen merkelig kar å finne bl. oss Legionærer. Det er ikke alltid idealisme som har vært bakgrunnen for å melde seg. En kar jeg bor sammen med her i Scolossy f. eks. - Han har et meget misslykket ekteskap. Kona er undermåls, Hjalle

selv også forresten. Han giftet seg for å få kontroll på konas 2000 kroner. Men da kona, tross sine 31 år, fremdeles ikke var myndig, hadde hun ligget kommunen tilbyrde. Ved giftemålet beholdt kommunen (som hadde vært hennes formynder) pengene, og Hjalte måtte nøye seg med rentene. - Han var en fenomenal forteller. "Hvem gifter de Dem med, pengene eller jenta?" - "Begge deler", var svaret. "Jeg fikk bare 375 kroner og trollet på kjøpet". For å komme seg bort, meldte han seg til arbeide i Tyskland. For å komme seg bort fra det, meldte han seg til Legionen. - Vil i fremtiden forsøke å notere slike historier.

Fortsettelse fra en allerede utskrevet dagbok.

8/9.

Iettermiddag, hviss russerne tillater, drar Ingjer og jeg nedover til Duderhof for å spille fotball mot den tyske understaben. Vi skal altså spille for Kraftfahr-Staffelet. - Er spent på hvordan det går med foten min og "kondissen".

Det er tydelig at karene begynner å bli trette av frontlivet. Det er vel for å få litt avkopling inn i tilværelsen, at f.eks. denne fotballkampen blir arrangert. - Hørte forresten en historie idag, som også gir tegn på tretthet: - Føreren og Jonas Lie sitter en aften på slottsbalkongen i Oslo. Da ser de plutselig et merkelig opptog nede i Karl Johan, - noen skjeggete gamle i fillete uniformer. Føreren og J.L. ser forundret på opptoget, og lurar på hva dette kan være. Da hører Føreren plutselig et ord, som han synes å dra kjensel på - etter sine mange år i Russland: "Njeponjemajo". Da sier *"føreren ikke" 13.4.* føreren: "Det må være russere". Men da J.L. legger merke til uniformene til stakkarene der nede, - og det går et lys opp for ham: "Føreren husker kanskje at det for mange, mange år siden ble sendt noen frivillige legionærer til Russland for å kjempe mot bolsjevismen, - det må være de som på ett eller annet vis har kommet seg hjem". - Her slutter den pesimistiske beretningen, som allikevel levner den optimisme som ligger i at de to fremdeles sitter på slottsbalkongen.

10/9.

Vi vant fotballkampen iforgårs, men det var dårlig bevent med pusten. - Mens jeg var der nede fikk jeg ordre om å komme tilbake til K.-St. - Samme rykket kjørte jeg en tur til Tilisi med en "Tatra" etter tømmer. - Så ble jeg avkommendert til Bat.adj. som Krad-Melder med en NSU 250 kbcm. Det var så mørk, at jeg tok sjangsen på å sette på litt lys. Det skulle jeg ikke ha gjort. Kastet meg i dekning med sykkelen, og ventet en stund, før jeg kom meg videre.

Det er idag nøyaktig 1/2 år siden vi kom til Krasnoje Selo.

11/9.

Igår kveld ble jeg henvist til denne bunkeren. Køyen var av en gammel dør. Jeg la teltduken som underlag, krøp under ullteppet og slukket "Hindenburgkerten" (bunkerlyset, en slags stearinlys). Etter en kort stund hørte jeg en raslende lyd og bekynte å klø noe fryktelig her og der. Til slutt tente jeg en fyrstikke får å se hva dette var, - og hva så jeg? - Jo ~~høye~~ veggen var som dekket av veggglus! Lyset skremte dem, så de kravlet hysterisk for å komme seg inn mellom tømmerstokkene igjen. De kravlet oppå hverandre i så stor grad, at de falt i klaser - tydelig hørbart ned på teltduken. Vidre krydde det av veggglus i ullteppet. - Jeg tente flere lys og la meg på tre trekrakker og fikk såvidt det var litt søvn, men jeg var allerede godt oppspist på ryggen og halsen.

12/9.

Fikk heldigvis flytte til en ny bunker. Den er til gjengjeld svært flott, - beregnet til majoren. - Er sluppet fra vegglusen, men nå frykter lusen. - Vi ligger seks mann her og alle har lus. En kar fortalte at han idag har knekket 150 lus i undertøy. - Så har jeg da sett lus for første gang i mitt liv.

Inatt hadde jeg to turer, - en til Verwaltung og en til Brigaden. - Det fryktelig å kjøre solomaskin i mørket. Igår måtte jeg bruke lys da jeg kjørte. Det har jeg forresten fortalt om før.

14/9.

Ja, nå er ikke lus noe ukjent begrep for meg heller. For her i bunkeren er det masseproduksjon av klæslus. - Ellers har vi p.t. ganske rolige dager. Litt artilleribeskytning er det jo bestandig, men det går på en måte inn i den daglige "einerlei".

Kom nå nettop tilbake fra en tur til 3. kp. Gef.st. Snakket med Håkon Berg og noen til fra min gamle tropp. Håkon satt inne i et jordhull og lot til å trives inni der. - Var ille ute på hjemtur. Jeg var ukjent med terrenget og kom i "Feindeinsicht". Det var jo litt dumt å kjøre motorsykel akkurat der da, særlig etter at Håkon hadde advart meg. - Nu skal jeg lese litt i bladene jeg fikk i posten idag.

18/9.

Fikk idag hele 6 brev hjemmefra. derav et fra Gudny og et fra Björg. - Det er p.t. mange som reiser på perm. Igår reiste Mirano, og idag reiser Eklo. Lysholm reiste også igår. - Den som kunne reise med dem! - Fikk tatt noen bilder sammen med Eklo idag. Det blir de første billedene fra Russland. Nei forresten, jeg har noen fra før, men har ikke fått dem.

Igår kom 7 karer fra K.fahrstaffelet hit ut. De blir nå plassert i gravene. Det begynner å bli tynt med folk. Resten blir foreløpig værende, men Radbruch nevnte noe om at resten kommer etter. -

Glemmer ikke den rare følelsen da Mirano igår gikk ut av bunkeren her for å reise til Trondheim. - Jeg søkte igjen om perm idag. Får bare håpe at jeg kan komme i betraktning, men de som er gifte går jo forran meg. En annen ting er at jeg jo tilhører egentlig 3. kp., men der har jo ingen sett meg siden vi reiste fra Stettin, så jeg må vel regne med å stille bakerst i køen.

24/9.

Ja, nå var det visst bare på nippen at jeg ikke fikk perm. Men må visst vente til neste gang, hviss jeg ikke må vente til Eklo kommer tilbake. Det er mangel på motorsykelkjørere. - Det skal visst tildeles noen nye permisjoner om seks dager.

Igår reiste Radbruch til til Norge. Han er nå forsatt, men tjenestegjør fremdeles ved Legionen. Ved ham mistet vi en god kar.

Overtok igår ansvaret for to motorsykler. Det var Zündapen etter Eklo og den NSU'en jeg har her fra før. - Det har vært fryktelig mye kjøring, da Roy Nilsen har vært syk - og så fikk jeg jo hans kjøring i tillegg. Det blir for lite søvn. Men ellers har jeg det bra. Liker meg ganske bra her. Fine karer å være sammen med, og bunkeren er upåklagelig.

Pratet en stund med Trygve Aspen. Traff ham ved Bat. Gef.st. og ble med til hans bunker. Hadde så merkelig lite å snakke om. En blir avstumpet av dette livet. Men det var allikevel fryktelig hyggelig å være en stund sammen med en som man er godt

kjent med hjemmefra og har felles tidligere opplevelsen sammen med. - Vi snakket litt om Jarl, John og alle kjente i Ungdomsfylkingen.

Hører at det skytes friskt i øyeblikket, men man føler seg merkelig trygg i bunkeren. Regner likesom aldri med en fulltreffer.

25/9.

Har idag drevet og fiklet med fordeleren på sykkelen, men håper den er bedre nå. Mye kjøring inatt, men måtte opp med solen for å reparere. Det blir for lite søvn. Nå drog den nye opppasseren på perm. Sendte med ham et brev til Åsmund og et hjem. Kan ikke riktig komme over at jeg ikke fikk perm igår. Så er det å vente igjen. Begynner å bli vant med det.

Snakket med spiesen, han mente det nå snart må bli min tur til å få perm. Du verden hvor jeg gleder meg. Var i Krasnoje Selo igår, og benyttet anledningen til å besøke Kåre Størseth, som ligger der med lungeskudd. Han var svak og nedfor. - Det skal nå være noen og nitti falne.

28/9.

Drog iforgårs til Duderhof for å reparere. Kom tilbake igår og fortsatte, da med lapping av en slange. 25 lapper satte jeg på 1-en- slange. D.v.s. jeg byttet jo noen gamle også.

Harry Hofstad var her idag og ordnet med sin permisjon. Han skal reise onsdag, altså iovermorgen. Driver p.t. å organiserer benzin for en tur til Krasnowardeisk. Har lite benzin for tiden, men hviss jeg klarer å orge benzin, så får jeg turen. - Hørte idag at Kåre Størseth døde. Han var fra Orkanger og var fra mitt gamle lag.

29/9.

Perm.!!! - Schübler kom med nyheten. - Kunne rett og slett ikke tro det. Reiser imorgen, antakelig sammen med Harry Hofstad. Står nå i farten og skriver mens jeg gjør pakningen klar. -

Har nå gjort alt vesentlig klart. - Det kommer stadig karer som ber meg om å gjøre ett eller annet for dem når jeg kommer hjem. F.eks. Borch'en som skal ha meg til å fotografere hjemmet hans utvendig og innvendig. - Eller Hansen, som jeg skal overlevere en pipe for. - Det kan være små bagateller, som forekommer en å være meget viktig, når man lever så utrygt oog langt hjemmefra. - For Riise skal jeg poste en pakke når jeg kommer hjem. Det er fordi han ikke tør sende den med Feldpost. Da vil jo andre kunne se at det kommer pakke med tyske stempler på. - Så må jeg oppsøke noen og overbringe personlige hilsener, som f.eks. Trygve Aspens foreldre og hans forlovede. - Har en lang liste med mere eller mindre viktige ting.

Har nå skrevet ferdig dimisjonssøknaden min, og den skal leveres til Spiesen etter at jeg er reist min vei.

Åh, det skal bli fint å komme hjem en tur, men bittert ifall jeg er nødt til å reise tilbake hit igjen når permen er over. - Men jeg har jo forlengst oppfylt min del av kontrakten! Dette er ikke realt!

Idag har vårt artilleri vært meget aktivt. Det er som om det skal vise at det fremdeles er litt artilleri igjen her. Ryktet sier at meget er sendt til Stalingrad.

30/9.

Det ble ikke til at jeg reiste idag morges. Det var falsk alarm. Det blir ikke før imorgen tidlig kl. 08.39. - Guldbrandsen fra K.staffelet er kommet for å overta etter meg. Da må jeg vel avgi gummifrakken, som jeg hadde tenkt å reise i.

2/10.

Sitter nå på toget og rister. Har nettop passert Riga hvor jeg byttet til med 300 gr. smør for en pakke tobakk.

Føler meg ikke bra. Har fått feber, men turde ikke gå til lege i Riga. Kunne jo risikere å få hjemreisen avbrutt. - Jeg reiste fra Krasnoje Selo igår morges. Natten før gikk jeg med opppakningen fra Küchendorf til Kr.selo. Lå så hos PK sammen med Aspen den stunden som var igjen av natten. Fikk låne bil av Bang til å ordne de siste sakene. - Venter å være i Berlin imorgen ettermiddag en gang.

Det er frydefult å sitte her på toget og kunne se mere og mere sivilisasjon omkring meg. - Akkurat nå står et tog med Urlauber som er på tilbaketur. Stakkars djevlere, men det kan jo snart bli min tur igjen. - Håper helsa holder til jeg er hjemme. Har nok fått mere feber.

15/12.

Ja, nå er det lenge siden jeg har skrevet i dagboken. - Nå er permisjonen over, og jeg er på tilbaketur. Marschbefehlet lyder på Mitau i Lettland, så det er mulig at jeg får tilbringe julen der. - Det er forargerlig å måtte reise slik like før jul, men i forhold til andre kan jeg jo ikke klage. Det er jo ikke mange som har fått så mange dager ut av sin permisjon. Selv i forbindelse med en lungebetendelse kan en altså si, at det aldrig er så galt at det ikke er godt for noe. - Idag er det jo akkurat 2 1/2 måned siden jeg drog fra Küchendorf med kurs for Norge. Men nå er herligheten slutt. - Karene jeg reiser sammen med er også litt vemodige tilsinns. - Det er nå omkring 18 måneder siden vi møtte på Bjølse skole. Kontraktstiden oppfylt 3 ganger altså, og det vil bli den andre jul i fremmed land for mitt vedkommende.

Synes jeg må nevne møtet med Asbjørn og hva han fortalte da jeg ventet på båten i Oslo. Skjønt, jeg vil vel huske det uten å skrive om det her. -

17/12.

Sitter fremdeles på båten, "Donau", - og befinner oss for øyeblikket i Øresund, og har nettop passert Kjøbenhavn. Det sies at vi skal anløpe Stettin en gang imorgen middag.

Det er, som sagt, ikke uten vemod jeg reiser denne gang. Jeg kan bare ikke forstå hvorfor vi ikke snart kan bli dimitert - vi gamle. Det ser nesten ut som om vi skal utryddes. Når en tenker på en "ehemalig" 6-måneders kontrakt, og at denne tiden nå er tredoblet, og derav 10 måneders uavbrutt innsats, - så er det unektelig litt rart. - Jeg nevnte visst en gang noe om at jeg ville forsøke å bli dimitert mens jeg var hjemme, men det har jeg ikke gjort. Fikk en slags skrupler overfor alle de som fremdeles er der borte. - Har i det hele tatt for tiden så mange rare tanker i hodet, men å skrive det hele ned her - det går ikke. - Men møtet med Asbjørn Refsnes rir meg en del. Og alle diskusjonene med Otto ligger tungt på meg. - Det var hyggelig å treffe Marit og Mads før jeg drog igjen.

21/12.

Sitter nå i Tauroggen og venter på tog til Mitau kl. 00.58. - Det var morro å se igjen Stettin etter snart et års forløp. Første aftenen spiste jeg meg god og mett på de

kortene jeg fikk av Mads i Oslo. Traff sammen med to tyske SS-karer fra Wiking som hadde vært meget sammen med nordmenn. - Hadde en hyggelig aften.

Til Stettin kom vi den 19. etter 5 døgn i sjøen. Ble meget forsinket grunnet tåke. I kanalen på vei opp til Stettin gikk vi på grunn, og ventet over et døgn før vi ble satt iland i slepebåter.

Imorgen ettermiddag en gang er vi antakelig i Mitau (Ersatzbtl. vår ligger nå der), og da får vi vel rede på hvor julen blir å tilbringe.

26/12.

Nei det ble nok ikke jul i Mitau. - Ca. kl. 17.00 på selve julaften rakk jeg frem til K.fahrstaffelet, akkurat da frivakta satte seg til "julebordet". - Trygve Aspen er falt! Han var likesom den eneste virkelig gamle kameraten jeg hadde i legionen. - Og jeg som hadde en så stor pakke med til ham. Han falt allerede i november. Da går det sent med etterretningene. - Men det ble julefeiring såvidt forholdene tillot det - med rødvinstoddy og litt snaps. - Det har vært mange falne siden jeg reiste på perm. Russerne hadde et gjennombrudd hos holenderne og Legionen ble satt inn i motstøt. Det skal nu være langt over hundre falne, og regner vi med at det er 3-4 ganger så mange sårete og syke, så må jo bataljonen begynne å bli litt glissen.

3/1 1943.

Idag ble jeg avkommandert til Brigaden, Pi.kp.II SS-Inf.Brig.Mot., med min opprinnelige Zündap m/ sidevogn (B.Krad). Ligger på et lite romsammen med en SS-Schtz. Erch Hofbauer fra Berlin. Jeg har avløst Budde, fordi han ikke kunne tysk. Det er altså et pionerkompani bestående 50/50 av tyskere og frivillige russere, ukrainere. De er antrukket i gamle sorte uniformer fra Allgemeine SS, og bærer et armbind hvorpå det står "Im Dienste der Waffen SS"

4/1.

Igår kveld kjørte en Uscha., Hofbauer og jeg ut til noen stillinger i Alexandrofka. På hjemvei kjørte vi feil i mørket, og kom inn på en vei som gikk rett ut i ingenmannsland. Heldigvis var det et svært bombekrater midt i vegen, som stoppet oss. Jeg så det jo ikke, så jeg kjørte rett på en stein på kraterkanten, gjør kolbøtte og sykkelen havner midt nedi krateret med hjulene i været men motoren ennå går. Jeg gikk på trynet forran sykkelen, men Hofbauer satt fremdeles i sidevognen på hodet nede i sneen. Heldigvis, det var så meget sne at ingen av oss ble skadet. Men det venstre exsorsøret var klemt flatt, så motoren gikk bare på en sylinder. Demonterte røret med den følge at at det ble et forferdelig motorbrøl og ildspruten sto rett ut av sylindere. - Russerene trodde sikkert minst det var en tank, så vi ble beskytt av både det ene og andre. - Det vil helst gå bra. - Har idag reparert.

Har i ettermiddag drevet arbeidskommando med de frivillige russerne. Men tror noen arbeidslyst demonstrerer de ikke. Fire mann skulle flytte en panserplate, men klarte det ikke. Jeg ble så forbannet at jeg tok den alene. - De får samme forpleining som oss andre og spiser ved samme kjøkken, så man må kunne vente noe mere av dem. Rapporterte dem til kp.-sjefen, så de får noen straffevakter.

Det går nå temmelig kvasse rykter om at vi skal hjem snart. Alle har nå på oppfordring av Majoren innsendt sine oppsigelser når det gjelder kontraktene. Så Majoren gjør nok det han kan.

8/1.

Igår forfrøs jeg to fingre. Det skjedde ved at benzinkranen gikk tett. Jeg var alene og måtte skru ut kranen, men hadde ingen reservebenzin, så jeg måtte holde tommeltotten oppe i benzintanken men jeg fikk demontert og rensset kranen. - Det var kalt det. Største problemet var i det hele tatt å kunne bevege fingrene. Har det forholdsvis rolig her i pi.kp. Kjører bare om natten og har stort sett hele dagen til rådighet. - Men det er blitt en forferdelig kulde igjen. Riktignok ikke så kalt som ifjor, men 30 grader er kalt det også.

12/2.

Ligger og hviler etter en herlig middag. Er nettop gått av som U.v.D. - Igår hadde jeg en tur langs hele fronlinjen fra Konstantenovka til Kuchendorf og tilbake samme vegen.

Efter permisjonen er hjemlengselen sterkere enn før, og i særdeleshet nu når jeg bare omgås tyskere og russere.

(Her er skrevet en del med gotisk skrift i forsøk på å lære meg det. Kan nok ikke ha lært det godt nok, for under årskrivingen av dagboken, så klarer jeg ikke lengere å lese det.)

13/1.

Er nettop kommet hjem etter samme tur som iforgårs, og venter på å få smeltet og varmet vaskevann.

(Oscha. Gjerløfs beretning om to tapte kanoner og L. utelates).

Imorgen skal det være Kameradschaftsabend på Soldatenheim.

Fikk brev fra Hans Marius, fra Skijägerkp. i Finnland. - Men nu er vaskevannet varmt, så nå skal det vaskes. - Det smeller forresten bra omkring her nå.

15/1.

Jo, igår var jeg på "Kameradsnapsabend" sammen med Eklo. For å komme meg dit, tok jeg sjangsen på å låne bort sykkelen til H.scha. Horwat. - Det var pakkeauksjon til inntekt for Winterhilfswerke. Jeg fikk tak i fyrstikker og et par riktig tykke raggsokker. Det var en hyggelig kveld.

Idag har russerne vært meget aktive med sin Ari-skyting. 4 21-cm. ere falt innenfor en radius av ca. 20-30 m. omkring vårt hus. Den nærmeste tok hjørnet av døren vår.

Idag ble Hofbauer og jeg godt utrustet med snaps. 1 fl. rom, 1 cognac, 7 Degvin og 100 sigaretter.

Er idag U.v.D. igjen. Det er en ekkel jobb med disse frivillige russerene.

29/1.

Det er skammelig lenge siden jeg har skrevet i dagboken nå. Har vært meget å stå i med. Russerne skyter stadig hit nå med ari.

En natt på vei fra linjene fikk jeg motorstopp og fikk slep av en hesteslede. På krysset Rollbahn "Peterhof" kjørte en bil for full fart rett inn i forspannet. Skåken spiddet bilen på langs igjennom radiatoren og rett ved siden av sjåføren. Hestene klarte seg også. bare den ene blødde litt på siden. Lisakowsky og jeg drog sykkelen det siste stykke. Motorstoppen skyltes spekt vann i forgasseren. - Skal snart avgårde for å få skjært til en panserplate for en bunker.

Det er smått med post for tiden, da alt jernbanemateriell er opptatt med transporter til Schlüsselburg, hvor russerne har brutt stygt igjennom. To bataljoner skal være innesluttet, men det heter seg at russerne nå er på retrett. - Har inntrykk av at det

er russerne som er på offensiven ivinter, og jeg en følelse av at dette året vil være meget avgjørende for det endelige resultatet. Det er meget som tyder på at krigslykken kan være snudd.

30/1.

Nytt! - Majoren og Köhrner er reist til Berlin. Håper det vil bringe positive resultater. - Nå kjører jeg straks til Alexandrovka. Tykt snøvær. Bekka mørkt. - Huff!

Kl. er nå 23.00 og jeg er nettop kommet hjem igjen. Vanskelig tur. Snestorm, svære snefonner. Men det gikk godt. - I Alexandrovka snakket jeg med en "pierzschjek", en letter som er frivillig i SS. Han fortalte at Lettland har 13 bataljoner med frivillige, og at Estland har 15 batajoner. Husker jeg riktig, så har da vel ikke disse to landene stort mere enn 4-5 mill. innbyggere tilsammen. Det forteller meget.

2/2.

Da jeg igår fikk brev hjemmefra som fortalte om bryllup på Bloksberg mellom Marit og Mads - vakte det rare følelser. Det måtte ha vært fint å kunne delta i den festen med de fleste av mine gode venner. Enda rarere måtte det være for Hans-Marius, som jo ligger i Finland. Jeg vil skrive et brev til ham idag.

Ellers går livet som vanlig. Vi er jo blitt det som tyskerne kaller "Frontschweine". Hva som ligger i det? Offiserer bakover i systemet setter i alle fall ikke særlig pris på dem. De er ikke så lette å holde disiplin på. De er litt likegyldige med alt - bortsett fra å gjøre sin plikt i kampområdet.

Det er mange som tror at jeg er dimitert. Fikk f.eks. brev fra Sommerfeldt. Det var sent til min hjemmeadresse

5/2.

For et par netter siden, så lå Rediess i huset ved siden av. Hans adjutant hadde sittet en stund sammen med noen pakk-karer. Det var liten trøst i det han hadde å si. Det også snakk om at de norske kompanisjefene skal byttes ut. Adjutanten skal også bli kompanisjef i Legionen, sies det.

Ellers er jeg ikke riktig i form for tiden. Har litt feber, tror jeg. - Har vært litt mindre skyting de siste dagene, og det er bra, for det har vært mere kjøring.

Denne legionen har sandelig vært en nydelig svindelaffære. La meg for morros skyld resymere:

Stor propaganda: I kampen mot bolsjevismen vil Den norske Legion opprettes, - norsk befall, - norske uniformer og våpen. "Kjemp med Finland for Norge". Efter kort utdanning hjemme skal Legionen til Finland og kjempe side om side med det finske heltefolk. Det fremlegges en kontrakt på 6 måneders tjenestetid, derav minst 5 måneder i utenriks tjeneste. Gjensidig 3 måneders oppsigelse. - Den 26. juli melder jeg meg på Bjølsen skole i Oslo. Vi blir satt i tyske uniformer, dog med norsk kokard i luen og norsk flagg på armen. Kommer til Gulsbogen ved Drammen, og blir omgående sendt til Tyskland, og har ikke vært der mange dagene før det blir tysk eksersis. Flagget forsvinner fra armen og kokarden fra luen. Kokarden erstattes med Todenkopf og flagget med den tyske ørn. Med nød og neppe klarer man å undgå at vi får tysk befall og underbefall. - Vi får tyske våpen. - Et par måneder efter ankomsten til Tyskland skal vi avlegge ed. Det blir forklart at eden bare er proforma - for likesom å kunne betraktes som soldater. Kontrakten vil fortsatt stå vedlike. Med en noe endret tekst, avlegger de fleste ed. - En måneds tid etter edsavleggelsen blir det på en bataljonsoppstilling opplyst at kontraakten ikke lengere står ved makt. Efter 6-7

måneders utdannelse drar vi til fronten, men ikke til Finland. Det er uråd å bli dimitert, også for de som ikke har avlagt ed. For enkelte lykkes det ad bakveier. - Idag ligger Legionen fremdeles ved fronten med sammenlagt 19-20 måneders tjenestetid - derav nesten et år ved fronten. Er det rart at mange er forbannet!! - Hadde tyskerne vært skvær, så hadde de helt i starten forklart omstendighetene, og ifall alle var blitt stilt fritt, så er jeg overbevist om at de aller fleste hadde skrevet nye kontrakter. *Eng. Bp.*

7/2.

Igår kom 350 frivillige ukrainere hit. De er prektige karer å se til, oppkledd i de gamle sorte SS-uniformene, men emblemene er selvsagt fjernet. I forgårs kom en hel del lettendene og estlendere. De er frivillige såkalte arbeidskollonner. Det settes nemlig for tiden igang store forsvarsarbeider over hele avsnittet. Bunkere og kampstander bygges over alt. Det er i alle fall ikke noe tegn på en tysk offensiv.

Det sies at Legion Flandern ble avløst inatt

10/2

Siste rykte! Legionen skal trekkes tilbake i denne måneden ifall russerne ikke gjør gjennombrudd. Vi skal da først til Luga og derfra til Norge. Det skal være Körner som har sagt dette etter at han nå er kommet tilbake fra Berlin. Ja, ja, vi får se. Majoren eennå ikke kommet tilbake.

Men idag har russerne forsøkt gjennombrudd med panser mellom Alexandrofska og Puskin. Noen enkeltheter har jeg ennå ikke hørt. Håper bare det ikke er innledningen til et større angrep, for da er drømmen om hjemreise spolert.

11/2

Har bragt sykkelen til reparasjon i K.staffel, og sitter her nu uten kjøretøy

15/2.

Var igår i K.staffelet og hørte litt nytt. De karene fra K.staffelet som drog til Schlüsselburg er nå kommet tilbake. Det var forresten ikke Schlüsselburg de hadde vært ved, men jeg husker ikke det riktige navnet. Karene har mistet alt de eide, - det eneste de fikk berget var en lastebil og en motorsykel og håndvåpnene. Kanonene gikk tapt. Lundemo og mange andre er falt. Det har vært, og er fremdeles fryktelige kamper der borte. - Håper ikke russerne forøker seg her nå, - for her begynner det å bli tynne greier.

Ikveld blir det storfest her, for kp.sjefen, U.stuf. Lørcher har fødselsdag.

Når en lever slik som oss her borte, så tar jo tankene mange veier. Religiøse spørsmål er jo heller ikke til å komme forbi. Det fører jo for langt å gå til bunns i slike tanker her, men jeg vil rette et spørsmål til Kirken, hvorfor må de såkalte trosartiklene settes som en betingelse for å kunne kalle seg en kristen. For det første, så tror jeg ikke på dem, og har heller aldrig truffet en kristen som faktisk gjør det. Og for det annet så inneholder jo ikke disse artiklene noe som egentlig har med med Kristi lære å gjøre. Med Kristi lære så forstår jeg den kristne etikk, og den setter jeg høyt. Men man må da få slippe å avlese de besvergelsene og fantasiene som er komprimert i de såkalte trosartikler. Det hele burde kunne erstattes med : Jeg tror på Kristi lære. Og så får prestenes oppgave være å lære oss hvordan vi kan leve i henhold til den kristne etikk. Jeg har et inntrykk av at Kirkens lære og Kristi lære ikke er ett og det samme. - Livet etter døden? - Nei dette fører for langt, jeg må ut å kjøre

18/2. Idag er det 1 år siden Legionen drog fra Stettin og hit opp,- og idag fikk jeg min granatsplint. Ikke store greia, men nok til at det er vanskelig å skrive med bandagert hånd.

25/2.

Havnet på lazarett den 20. med phlegmone i hånden. Det er gått en innmari betendelse i hånden etter granatsplinten. Lå først på H.v.P. i Krasnoje Selo. Den 22 om kvelden ble jeg sendt hit til Krasnowadeisk til Krankensammelstelle, og derfra dtraks til Kriegslazarett 510 hvor jeg ble operert med en gang. Som det tydelig vises, så forsøker jeg å skrive med venstre hand.

9/4.

Det er nå lenge siden jeg har skrevet i dagboken på grunn av hånden. Å skrive med venstre ble for slitsomt og lite vellykket.

Mens jeg lå på Lazarett 510 kom et nytt Lazarett dit, 217. Men dette var ikke på langt nær så bra som 510.

En dag jeg gikk i Krasnowadeisk og spaserte traff jeg to legionærer. De kom fra Finschule, og kunne berette at Legionen ble trukket den 7/3, og satt i marsj til Mitau. Vi satt en times tid sammen på Soldatenheim og pratet. Det var herlig å kunne snakke norsk igjen. Da hadde jeg altså vært sammen med bare tyskere og russere siden nytt år. - Nu fikk jeg ikke ro på meg før jeg kunne bli ettersendt til Mitau. Allerede samme aften purte jeg legen, men måtte neste dag først til Frontleitstelle for å få bekreftet at Legionen lå i Mitau. Neste dag, den 13.3.43. ble jeg så satt i marsj til Mitau. Det var en besværlig tur med hånden bundet opp på skinne. Heldigvis hadde jeg ikke så stor pakning. Jeg var 5 dager underveis til Mitau, og da var hånden igjen betent. Gikk igjen noen dager med rivanolomslag.

I Mitau fulgte nu en herlig tid. Rikelig med mat o. a., og vi ble hjertelig tatt imot av befolkningen, vi var meget populære. - Det var en omfattende svartebørs, og vi orget nok en del klær fra depoet. Jeg fant igjen motorsykkelen min og kjørte med armskinne liggende på gasshåndtaket.

Den 2/4 startet så Legionen sin transport til Grafenwör hvor vi nå ligger. Dette er en samleleir for alle germanske frivillige, hvor bl. a. Panzergrenaderregiment Norge skal oppsettes. Men de fleste Legionærer venter på Entlassung. - Det har naturligvis vært sterke oppfordringer til å melde seg til ny innsats, men jeg vil i alle fall først være fri og hjemme til jeg er lei av det. Så får vi se siden.

11/4.

Her i Grafenwör er det ikke stort som skjer. Vi går jo bare og venter på å bli sendt hjem. Det later til å ta tid. De høye herrer har visst ikke noe særlig lyst til å gi oss fri, og det er det jo for såvidt ikke noe å si på, men jeg vil hjem.

Dermed begynner denne dagboken å synge på siste verset. Det er ikke sikkert jeg skriver mere i den før jeg er hjemme, men da vil jeg forsøke å skrive et resymé over begivenhetene og inntrykkene.

18/4.

Ligger fremdeles i Grafenwör, men flytter snart til Süd-Lager som ligger 2-3 mil syvest for her. - Iforgårs var jeg og Rostad en tur til Willzeck for å hente en motorsykel som var blitt stående igjen etter O. stuf. Vogel. Kjedelageret var gåent, så vi måtte slepe hele veien tilbake. Kjørte innom Wayden.

En del karer har nå fått reise hjem med Urlaub bis zur Entlassung.

21/4.

Igår drog vi fra Grafenwör og hit til Süd-lager, som ligger ca. 3 km. fra Auerbach. Går fremdeles og venter på dimisjon.

25/4.

Vi har hat et strålende vær helt siden vi kom hit. Alle er solbrente og ser ikke lengere ut som Frontschweine. - Idag formiddag lå jeg som vanlig og solte meg. Til min forargelse ble jeg vekket med ordre om oppstilling. - Men pipa fikk en annen lyd da jeg og noen flere fra Bat.staben skulle avmarsjere til Ersatzen for å ordne dimisjonspapirene, - avreise om to dager. Ja, da får vi se, kanskje er jeg hjemme i de første dager av mai. Riktignok gikk jeg glipp av påsketur, som jeg først hadde håpet på, men mai er heller ingen dårlig tid å komme hjem på. Denne påsken kan jo også bli verd å minnes. Her er nemlig full sommer, og idag altså 1. påskedag. Ifjor lå jeg, såvidt jeg husker, i Krasnowardeisk (Gatschina) og hadde full vinter.

-oOo-

Dermed slutter dagboken, men jeg kan tilføye at Den norske Legion hadde 115 falne. Noen oversikt over tungt sårede vet jeg ikke om eksisterer. Dato for hjemkomsten til Oslo og den avsluttende defilering har jeg heller ikke.

Til dagbøkene knytter det seg imidlertid en pussig, og for mange kanskje en utrolig historie, som jeg gjerne kan hitsette:

Den 8. mai 1945 hadde min svoger, Thor, og jeg avtalt å stikke ut av byen for å se hvordan tingene utviklet seg. Etter å ha tilbragt en tid i Oppdalsfjellene, fant vi grunnet særlige omstendigheter, at vi vilde melde oss for lensmannen i Oppdal. Vi hadde på forhånd kvittet oss med med uønskede papirer o.a. Jeg hadde imidlertid glemt at dagbøkene lå i lommen på en jakke som befant seg i ryggsekken, og ble ikke klar over dette før jeg skiftet jakke på lensmannskontoret. - Sent på kvelden var vi transportert til Trondheim, og med en politikonstabel på hver side blir Thor og jeg geleidet inn i den ytre gårdsplass i det gamle fengsel i Kongens gt. 85. - Ca. 10-15 m. lenger inne i gårdsplassen befinner det seg en vaktmann antrukket i sort "batteldress" med en "stengun" hengende diagonalt over brystet.

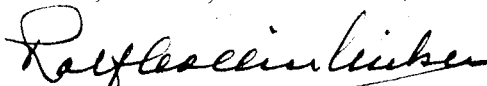
Da med ett streifer min tanke igjen de to dagbøkene, som jeg nu altså har i brystlommen, og reagerer med motvilje på tanken om at de nå sikkert vilde bli beslaglagt. - Helt i strid med enhver fornuftig tanke - forlater jeg i rask gange mine følgesmenn, går bort til vaktmannen og sier inntrengende: "Her, ta vare på dagbøkene mine!" Presis som om det var avtalt spill, tar vaktmannen imot bøkene, stikker dem raskt innenfor jakken, peker mot vaktrommet - og roper med høy brysk stemme: "Se til å komme deg dit du skal, gutt!"

Mange år senere, anslagsvis 5-6 år, sitter jeg på kontoret. Da kommer det en kar inn: "Her sitter du ja, - du verden som jeg har lett etter deg. - Her er dagbøkene, - og her er frontkjempermerket dit".

Frontkjempermerket hadde også ligget i den samme jakken som dagbøkene, og ved ankomsten til fengslet var det under ransakingen blitt tatt ifra meg og lagt sammen med andre private effekter.

Det får være psykologers problem å forklare hva som skjedde mellom fange og vokter de korte sekundene i forgården til det gamle Statsfengslet i Trondheim.

"Steinn", Skatval, den 28.4.1996.

Rolf Collin Nielsen.